

PREGLED I OBRAZLOŽENJE

Naše znanje se uvećava sa osvajanjem novih vidika. Nove oblasti nastaju kada usvajamo inovativne ideje, unapređujemo naučne metode i razvijamo nove tehnologije. Ipak, ne polazi nam za rukom da sagledamo celinu i logičke relacije između različitih oblasti znanja.

10 stubova znanja je sistematizovana mapa ljudskog znanja. Ona nam prikazuje, kao na dlanu, strukturu znanja i značajne relacije između glavnih oblasti. Ljudsko znanje sastoji se iz 10 stubova:

- Osnove
- Natprirodno
- Materija i energija
- Svemir i Zemlja
- Organizmi (ne-ljudski)
- Telo i duh
- Društvo
- Mišljenje i umetnost
- Tehnologija
- Istorija

Osnove analiziraju ljudsko znanje. *Nadprirodno* se bavi misticizmom i religijom. *Materija i energija* istražuje osnove fizičkog sveta. *Svemir i Zemlja* istražuje našu planetu i vasionu. *Organizmi (ne-ljudski)* ispituje živi svet izvan ljudske vrste, to jest faunu i floru, dok se *Telo i duh* fokusira na ljudsko telo i duh. *Društvo* se bavi različitim aspektima društvenog života ljudi. *Mišljenje i umetnost* analizira proizvode ljudskog uma i umetnosti. *Tehnologija* se bavi proizvodima koje je stvorio čovek radi ispunjenja neke praktične svrhe. *Istorija* se bavi ljudskom istorijom.

Znanje – Natprirodno – Univerzalno – Ljudsko. Ovih 10 stubova je svrstano u četiri grupe koje istražuju četiri osnovna fenomena: znanje (stub 1), natprirodno (stub 2), univerzalno (stubovi 3-4-5) i ljudsko (stubovi 6-7-8-9-10).

Živi svet. *Organizmi (ne-ljudski)* (stub 5) i *Telo i duh* (stub 6) pripadaju, sa kulturnog i religijskog stanovišta, različitim fenomenima. *Organizmi (ne-ljudski)* spadaju u univerzalno, a *Telo i duh* spadaju u ljudsko. Ali, sa naučnog gledišta, *Organizmi (ne-ljudski)* i *Telo i duh* su međusobno povezani. Oni su delovi istog opšteg fenomena, pripadaju živom svetu.

Kategorije nasuprot oblastima. Svaki stub se sastoji od odgovarajućih kategorija. Svaka kategorija predstavlja relevantne oblasti. Na primer, *Materija i energija* se sastoji iz tri glavne kategorije: *Teorija*, *Načela* i *Supstancije*. Kategorija *Teorija* sadrži dve oblasti, *Filozofija fizike* i *Filozofija prostora i vremena*. *Načela* predstavljaju *Fiziku*, a *Supstancije* predstavljaju *Hemiju*. Od bitne je važnosti uočiti ovu razliku između kategorija mape i oblasti znanja.

Biblioteka ljudskog znanja. Zamislimo da mapa predstavlja jednu biblioteku. Stubovi su ormari sa knjigama, kategorije su police, a oblasti su knjige. *Biblioteka ljudskog znanja* sadrži impresivnu zbirku, na stotine knjiga (t.j. oblasti). One su pohranjene u deset ormara (t.j. stubova) unutar kojih postoje odgovarajuće police (t.j. kategorije).

Ljudsko znanje se stalno uvećava. Nove knjige se pišu. Stare knjige se prerađuju. To je u prirodi našeg kulturnog nasleđa.

Teorija – materijalizacija. Ljudsko znanje je strukturirano po principu Teorija – Materijalizacija. Ovakva struktura je primenjena na nivou mape, na nivou stuba i na nivou oblasti.

Na nivou mape, stub 1 je „teorijski“ deo ljudskog znanja, a stubovi od 2 do 10 su „materijalizujući“ deo. Stub 1 sadrži meta-znanje (t.j. znanje o znanju), ili, zapravo, „teoriju“ ljudskog znanja. Stubovi 2-10

otelotvoruju naše znanje o natprirodnim, univerzalnim i ljudskim fenomenima, koji su središte ljudskih istraživanja.

Na nivou stuba, prva kategorija, *Teorija*, je „teorijski“ deo stuba. Ona predstavlja oblasti fokusirane na teorijske aspekte istraživanih fenomena (na primer, *Filozofija znanja*, *Filozofija nauke*). Druge kategorije predstavljaju naše znanje o istraživanim fenomenima. Svi stubovi imaju istovetnu strukturu „teorija – materijalizacija“, sa jednim izuzetkom. Stub 8, *Mišljenje i umetnost* podeljen je na tri odeljka: *Mišljenje*, *Umetnost-Književnost* i *Umetnost-osim književnosti*, pri čemu je svaki odeljak strukturiran po principu „teorija – materijalizacija“.

Na nivou oblasti, „teorijski“ odeljak uključen je u teorijski deo te oblasti (na primer, *Filozofija medicine* je „teorijski“ deo odeljka *Medicina*). Drugi odeljci materijalizuju naše poznavanje relevantnih fenomena. Na primer, u oblasti *Medicina* to su *Interna medicina*, *Pedijatrija*, *Hirurgija*, i tako dalje.

Mape znanja. Mape znanja određuju način na koji opažamo svet i delamo u njemu. Očekujemo da budu sistematske i sveobuhvatne. Mapa 10 stubova znanja je sistematska i sveobuhvatna. Sve je tako očigledno i odražava način na koji većina nas shvata naše znanje. Ovakva jednostavnost je plod jednog istraživanja u toku, čiji cilj je mapiranje savremenog ljudskog znanja – istraživanje je započeto pre skoro deset godina.

Chaim Zins
(Haim Cins)
Jerusalim, maj 2008.

Prevela: Ljiljana Kovačević